

Tallinna naiste ja meeste ökoloogilise jalajälje võrdlus

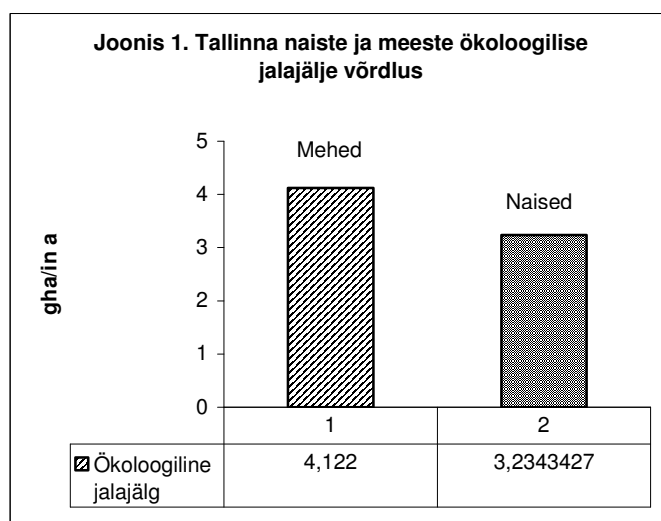
Töö teostamiseks viidi 2011. aasta algul Tallinna elanike seas läbi küsitlusuuring Tartu Ülikooli poolt koostatud ökoloogilise jalajälje kalkulaatori <http://www.ut.ee/mobility/jalajalg/>, abil.

Küsitleti kokku 155 inimest, neist 100 naist ja 55 meest. Küsitluse viisid läbi SA REC Estonia töötajad. Kuna inimeste keskkonnamõju oleneb suuresti nende vanusest, siis valimi koostamisel lähtuti Tallinna elanike vanuselise struktuurist. On teada, et suurim keskkonnamõju on tööealistel inimestel, kuna lastel ja pensionäridel on see märgatavalt väiksem. Tallinna elanike vanuselise struktuuri alusel kujunes valimi suuruseks 107 inimest.

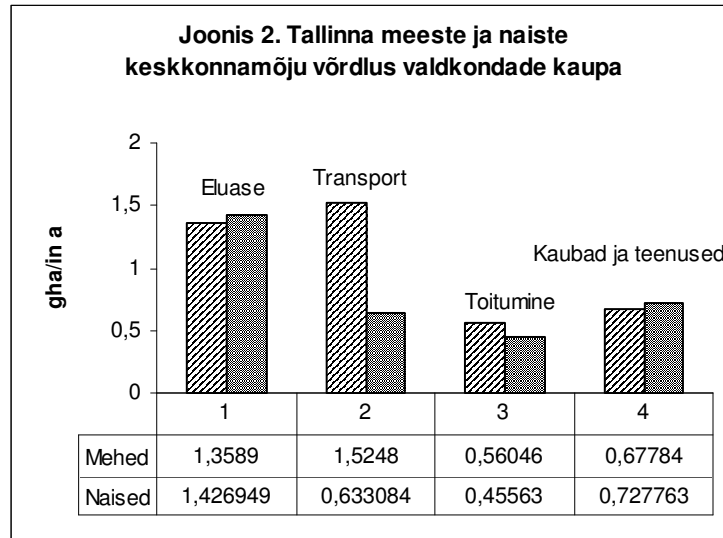
Käesolevas töös oli ökoloogilise jalajälje ühikuks globaalhektarit inimese kohta aastas – gha/in a. Globaalhektari all mõeldakse pindala, mis annab niisama palju toodangut kui maakera kõigi vastaval aastal elukooslust kandvate hektarite keskmine. Nii näiteks oli 2006. aastal maakera elanike ökoloogiline jalajälg 2,6 gha/in a, seevastu eluslooduse kandevõime määr ainult 1,8. Sama aasta andmetele tuginedes oli Eesti ökojalajälg 6,4 gha/in a, eluslooduse kandevõime oli 9.

Tähelepanekud

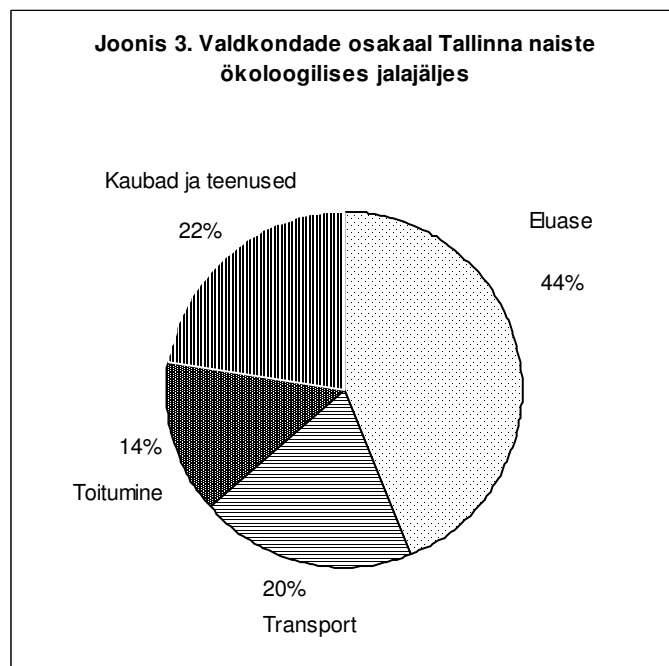
1. Käesoleva uuringu kohaselt on Tallinna elanike ökoloogiline jalajälje suurus 3,82 gha/in aastas. Vastavalt arvutustele Käthe Malmre bakalaaurusetöös “Keskkonnaruum ja ökoloogiline jalajälg kui linnade jätkusuutlikkuse näitajad” (2003) oli see näitaja 2003. aastal 4,17. Kuna töödes kasutati erinevat meetodikat, siis ei saa tulemuste põhjal teha põhjapanevaid järeldusi.
2. Käesolevas uuringus selgus, et Tallinnas elavate naiste ökoloogilise jalajälje suurus on 3,23 gha/aastas in, meestel 4,12 (joonis 1). Seega selgus meie küsitluse tulemusena, et naiste jalajälg on meeste omast pisut väiksem, moodustades meeste omast 78%. Nii Tallinna naiste kui meeste keskkonnamõju ületab Maa kandevõimet, mis kirjanduse andmetel on 1,8 gha/in a

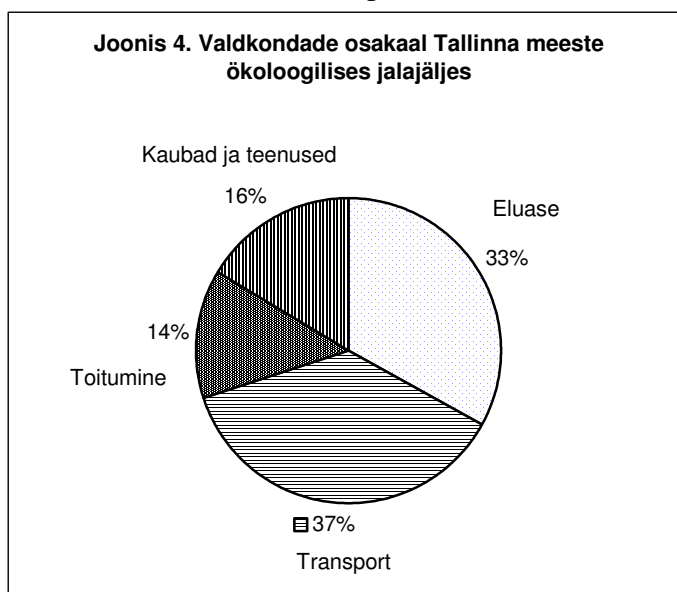
3. Joonis 2 esitab Tallinna meeste ja naiste keskkonnamõju võrdluse valdkondade kaupa. Käesoleva uuringu põhjal selgus, et suurem erinevus ilmneb erinevate sugupoolte transpordi ja toitumisega seotud keskkonnamõjus (vastavalt 42% ja 81%). Väheoluline oli see eluaseme ja kaupade ning teenustega seotud keskkonnamõjus.

4. Naistel on meie uuringu kohaselt suurim keskkonnamõju seotud eluasemega (Joonis 3). Kuigi - käesoleva uuringu raames ei ole eluaseme keskkonnamõju võrdlusel olulist tähtsust, sest see jaotub leibkonna liikmete (nii meeste kui naiste) vahel.
5. Naiste keskkonnamõju on meestega võrreldes õige pisut suurem kaupade ja teenuste tarbimise osas. Võib arvata, et kui arvesse võtta kosmeetika ja hügieenitarbed (mida käesolev kalkulaator ei käsitle), siis näitaksid arvutused selles valdkonnas naiste veel olulisemat keskkonnamõju.

6. Meeste puhul hõivab suurima osa transport – autokasutus (Joonis 4).

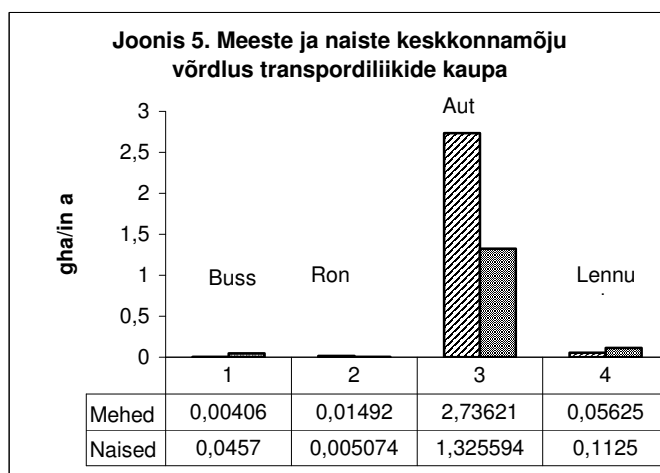

7. Naiste ja meeste ökoloogilise jalajälje erinevuse põhjustab käesoleva uuringu põhjal otsustades erinev transpordikasutus. Kogutud andmete põhjal on vastav meeste ökoloogiline jalajalg 1,52 gha/a in, naistel 0,63, moodustades meeste omast 42% (Joonis 2).

8. Uuriti bussi, rongi, auto ja lennuki kasutust (Joonis 5). Selgus, et meie uuringu kohaselt on suurim keskkonnamõju autokasutusel, mis osutab veelkord pealinna autostumisele. Ühistranspordi (buss, rong) mõju on tagasihoidlik, mis viitab selle transpordiliigi keskkonnasõbralikkusele, aga ka sellele, et meie poolt küsitletud inimesed kasutavad bussi ja rongi harva. Küsitlusele vastanud naised sõitsid nädalas autoga keskmiselt 110,60 km, mehed aga 256,91 km. Keskmiselt on igas autos 2 sõitjat.

Bussiga sõidavad naised nädalas keskmiselt 28,36 km, mehed 40,67 km.

Suure keskkonnamõjuga lennusõidu osakaal on meie valimi puhul väike.

9. Mõningane erinevus ilmnis ka erinevate sugupoolte toitumisharjumuste mõjus keskkonnale, kus meestel oli ökoloogilise jalajälje näitaja 19% kõrgem naiste omast (joonis 2). Küsitluse arvulisi tulemusi vaadeldes ei selgu niisuguse erinevuse põhjus. Hinnangulisi vastuseid (erisuguste toiduainete kasutamise sagedus jms) vaadeldes selgus ootuspäraselt, et lihal ja kalal on meeste toiduratsioonis suurem osakaal, seevastu naised joovad meestest enam kohvi. Mehed tunnistasid, et keskmiselt 16% toidust jääb söömata ja visatakse ära, samal ajal kui naistel jääb küsitluse andmetel järele 6% toidust. Ilmselt kujundas see meie uuringus ka ökoloogilise jalajälje suuruse.
10. Nii Tallinna mehed kui naised väitsid, et ligi 15% toidupoolisest (kartul, puuvili, köögivili, liha, piim, kala, muna) pärineb nende enda majapidamisest (aed, maakodu?). Kartuli osa oli sealjuures 31%.
11. Mahetoidu eelistamises olulist erinevust ei olnud (mehed – 16%, naised 14%)